

Wojny w Afganistanie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Linia chronologiczna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Informacja dla podróżujących. Afganistan*, dostępny w internecie: gov.pl.
- Źródło: Wojciech Gieżyński, *Afganistan – państwo dziwołag*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.
- Źródło: Katarzyna Hołdak, Anna Konarzewska, *Afganistan, Irak, Czad – co mamy z misji? Bilans zysków i strat. Perspektywy*, dostępny w internecie: bbn.gov.pl [dostęp 16.12.2019 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

- Źródło: *Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 16.12.2019 r.].

Źródło: domena publiczna.

W „Informacjach dla podróżujących” na stronie polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych o Afganistanie przeczytamy:

“ Informacja dla podróżujących. Afganistan

Ministerstwo Spraw Zagranicznych odradza wszelkie podróże do Afganistanu, w tym do stolicy, Kabulu. Obywatele polscy przebywający w Afganistanie powinni go niezwłocznie opuścić.

Na znacznej części terytorium Afganistanu trwa konflikt zbrojny. Regularnie dochodzi do ataków terrorystycznych, występuje też bardzo wysokie zagrożenie porwaniami.

Cudzoziemcy w Afganistanie muszą się liczyć z częstymi kontrolami, a nawet i zatrzymaniami, co w niektórych przypadkach skutkować może długotrwałym pobytem w areszcie do czasu wyjaśnienia sprawy.

Na dużych obszarach kraju, zwłaszcza poza miastami, występują pozostałości po działaniach wojennych (miny, niewypały itp.).

Źródło: *Informacja dla podróżujących. Afganistan*, dostępny w internecie: gov.pl.

Wielu Afganistan jawi się jako państwo tyleż niebezpieczne, co odległe. Często poza świadomością polskiej obecności militarnej w tym kraju, niewiele więcej o nim wiemy. Wkrótce miną dwie dekady, odkąd polskie oddziały zaangażowane są w działania na terytorium Afganistanu. Co wiesz o tym azjatyckim kraju, w którym walczą polscy żołnierze? Czy potrafisz zrozumieć jego złożoną historię i współczesną sytuację międzynarodową?

Twoje cele

- Przeanalizujesz główne źródła konfliktów na terytorium Afganistanu.
- Scharakteryzujesz najważniejsze konflikty zbrojne w historii Afganistanu.
- Rozważysz możliwości wprowadzenia pokoju w Afganistanie.

Przeczytaj

Wojna w Afganistanie trwa właściwie od momentu powstania tego państwa. Okresowo są to zmagania z obcymi siłami, w sposób ciągły zaś – wewnętrzne [konflikty](#). Próby zrozumienia sytuacji w tym kraju z perspektywy europejskiej są w zasadzie skazane na porażkę.

Umiejscowienie Afganistanu na mapie

Źródło: TUBS, licencja: CC BY-SA 3.0.

O podziałach społecznych w Afganistanie polski dziennikarz i reportażysta Wojciech Giełżyński pisze tak:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

Tylko nieliczni z (...) mieszkańców [Afganistanu] mówią o sobie: Afgańczycy. Rzadki i nijaki jest afgański patriotyzm, potężny natomiast jest [trybalizm](#), szczególnie Pasztunów, najliczniejszej z tamtejszych narodowości. Granica z Pakistanem (...) istnieje tylko na mapie, bo raczej łączy niż dzieli sąsiadujące z nią plemiona pasztuńskie: nie zwracają na nią uwagi. Graniczne punkty kontrolne istnieją tylko w kilku miejscach, przede wszystkim na słynnej Przełęczy Chajberskiej, którą od wielu stuleci kontroluje plemię

Afridów. Oni właściwie z niej żyli i żyją: prowadzą karawany, grabią karawany, asekurują karawany... Tak było już za Czyngis-chana i Tamerlana, za władzy perskich szachów i pod pręgierzem brytyjskich imperialistów, w latach sowieckiej okupacji, no i teraz, gdy szarogęsi się tam NATO, czyli USA z przystawkami.

Każde z plemion pasztuńskich – są dwa wielkie: Durrani i Ghilzaje oraz mnóstwo pomniejszych (...) – uważa się za najlepsze. W pewnym sensie Durrani i Ghilzaje takimi istotnie byli czy też są, ci pierwsi bowiem od XVIII w., gdy z miszmaszu tamtejszych ludów wyłaniało się państwo Afganistan, rządili nim samowładnie aż po rok 1978 (z nich pochodził ród królewski); ci drudzy zaś byli „najlepsi”, gdyż... prowadzili życie koczownicze, wędrując z owcami, zależnie od pory roku, w różne rewiry Gór Sulejmańskich i Hindukuszu. A w środkowej Azji istniał, nawet trwa do dziś tu i ówdzie, kult życia koczowniczego.

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Nie tylko plemienne linie podziału rozcinają społeczeństwo Afganistanu. Dochodzą do tego podziały etniczne i religijne:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

Afgański chaos to miszmasz konfliktów. Przede wszystkim plemiennych oczywiście. Pasztunowie nadal mają przewagę, choć nie jest pewne, czy aktualnie dominują wśród nich Durrani, czy Ghilzaje. Ale Tadżykowie, dwakroć mniej liczni, trzymają się mocno! (...) Hazarzy i Uzbegy, mniejszości niespełna 10-procentowe, muszą szczególnie baczyć, ażeby trzymać się tych, co wygrywają... Mniejszości paroprocentowe zaś najchętniej trzymają się na uboczu, bo czy ktokolwiek zdoła przewidzieć, kto ostatecznie będzie górą? Ale obok podziału plemiennego istnieje także religijny. Dominujący sunnici dzielą się na nieformalne frakcje skrajnych fundamentalistów, z talibami na czele, oraz na „umiarkowanych”, ale Hazarzy i niektóre drobne mniejszości to szyici (...). Nie bez znaczenia, w Kabulu

zwłaszcza, są także orientacje polityczne; nadal niemało jest monarchistów oraz skrytych na nowo komunistów (...). Przede wszystkim jednak trwa ostra rywalizacja kilku bractw sufickich, których dzieje sięgają XIII w., kiedy nikomu się jeszcze nie śniło o żadnym Afganistanie. W zawiłej płątanie tych bractw (niektórzy powiadają: zakonów) nie orientuje się prawie nikt (...); politolodzy i ludzie mediów na ogół nie wiedzą o istnieniu takich wspólnot filozoficzno-religijnych, często o politycznym zabarwieniu, liczących nawet po kilkaset tysięcy wyznawców!

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Trudno w Afganistanie o rozumianą „po zachodniemu” organizację władzy państwowej:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

Kolejną osobliwością tej pięknej krainy (...) jest powszechna nienawiść do stolicy, Kabulu. (...) W Afganistanie „antystołeczność” to fundament trybalizmu. Kabulczycy, z których tylko co piąty jest Pasztunem, uważani są za „zwesternizowanych” zaprzańców, odstępców od świętej wiary w Proroka i od reguł (...) Pasztunwali. Królowie, których władztwo skończyło się prawie 40 lat temu, nie byli co prawda autorytetami, ich władzę zaledwie tolerowano, ale istniała jakby cicha umowa między Ludem a Dworem: panujcie sobie w Kabulu, zapłacimy wam nawet podatki – byleście się nie wtrącali w nasze sprawy! Byleście nie próbowali podważać „plemiennej demokracji”. Ona ma mało wspólnego z demokracją europejską i „prawami człowieka”, jakie usiłujemy narzucić w ramach międzynarodowej „pomocy”, z naszym polskim udziałem... Plemiona i klany afgańskie od dawien dawna zbierają się na dżirgi, wielkie narady ojców rodzin, które po wielodniowych dysputach wybierają swych wodzów (...) i oni rządzą autorytarnie, a wszyscy ich słuchają! Nie jest to demokracja parlamentarna, z jakiej my jesteśmy dumni, ale w Azji jest niezła.

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Trudność w stabilizacji sytuacji politycznej wynika w Afganistanie również z tradycji opierania rządów nie na prawie czy porozumieniach, a na sile:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

Tylko nieliczni z autorów relacjonujących wydarzenia w Afganistanie, orientują się, że ci, których zwą „terrorystami” albo „watażkami”, to przeważnie wojownicy laszkarów – małych armijek plemiennych i klanowych; istnieje ich ponad sto! Niektóre, zgodnie z duchem dżihadu – świętej wojny – walczą z niewiernymi, chroniącymi nieprawowierny rząd w Kabulu. Inne – na dłużej lub krócej – popierają tenże rząd i jego natowskich protektorów. Są zdrajcami? Niekoniecznie; zdrada nie jest w Azji pojęciem jednoznacznie negatywnym. Tam uważa się, że najlepiej się łączyć z silniejszymi! To wcale nie hańbi! Dostum, wódz afgańskich Uzbeków, bodajże czterokrotnie zmienił front w ostatnich dekadach, bo tak mu dyktował rozum. (...) „Trzymać z silnymi” to jedno z pryncypiów afgańskiego etosu – co prawda przestrzegane nie przez wszystkich Pasztunów, a przez ekspertów z Zachodu w ogóle niedostrzegane.

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

To „trzymanie z silnymi” wciąż przyczynia się do kolejnych udanych powrotów talibów do władzy:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

Niekiedy zdarza się (...), że „rebelianci współpracują z talibami tylko dla pieniędzy”, większe zaś pieniądze, wypłacane przez Amerykanów, mogą „znacznie uszczuplić szeregi fundamentalistów”. Owszem, bywa i tak, bo głodni chcą się najeść. Ale gdy się najedzą, mogą znowu strzelać do „zachodnich szatanów”...

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Ogromnym problemem jest fakt, że Afganistan z państwa rolniczego stał się jednym z największych światowych producentów narkotyków – decyduje to o określonej strukturze społecznej i stanowi źródło finansowania działań wojennych, przyczyniając się do ich przedłużania w nieskończoność:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

W ostatnich dekadach (...) wypas owiec i ścibolenie górskich poletek zeszły na daleki plan. Niemal wszyscy na wsi sieją mak. Odebrali palmę pierwszeństwa w produkcji opium sławnemu Złotemu Trójkątowi (na styku Tajlandii, Birmy i Laosu). Szmugiel rozmaitymi ścieżkami idzie z Afganistanu na cały świat. Kto maku nie sieje, głodem przymiera.

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Zachodnie mocarstwa chętnie mówią o demokracji i krzewieniu idei praw człowieka, wskazując te powody jako główną motywację do walki z „terrorystycznym” reżimem talibów. Giełżyński demaskuje jednak prawdziwe przyczyny amerykańskiego zaangażowania w tym rejonie:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

W pierwszej połowie lat 90., Amerykanie wspomagali Pakistan w szkoleniu talibów w tamtejszych medresach. Spodziewali się, że zdołają oni spacyfikować ten czupurny Afganistan, w którym po wycofaniu się Sowietów gorzała przez kilka lat wojna domowa wszystkich ze wszystkimi... Że pod talibami Afganistan będzie sprzymierzeńcem USA... Że uda się tam wyplenić plantacje maku i przemyt opium na cały świat... A przede wszystkim, że w ustabilizowanym Afganistanie uda się im zbudować – przez Herat i Kandahar – gazociąg z Turkmenii do ogromnego, lecz zamierającego portu pakistańskiego w Karaczi. Co z tych rachub ostatecznie się ziściło? Jedynie trwająca do dziś i zapowiadająca się na następne lata wojna z byłymi sojusznikami – talibami i ze wspierającymi ich plemiennymi laszkarami. Na dokładkę i Pakistan jakby ostatnio się

rozmywał i wypadał ze strefy wpływów USA. **Talibowie** psują także ten kraj. Niech Allah sprawi, by nie dorwali się do pakistańskich bomb atomowych!

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Dziennikarz jest pesymistą w kwestii przyszłości Afganistanu:

((Wojciech Giełżyński

Afganistan – państwo dziwoląg

(...) za rok-dwa być może uda się zdławić resztę Al Kaidy, zastępy talibów i laszkary plemienne. Przecież partyzantom zbrojnym tylko w miny i ręczną broń, często swojej roboty (...), trudno walczyć latami przeciwko potężnym armiom wyposażonym w czołgi i całą gamę samochodów pancernych, w rakiety, artylerię, helikoptery bojowe i bezzałogowe samoloty. Wcześniej czy później NATO pewnie oznajmi o swym triumfie, bo „watahy” rozejdą się do swych wiosek, skrywając broń w lochach i jaskiniach. Ale Azjaci są bezbłędni w czekaniu! Gdy „tamci” odlecą za ocean, Pasztuni znów ruszą do boju, jak tylekroć w dziejach. Nie sami! Armia „kabulska”, wyszkolona i wyposażona przez Jankesów, będzie się przecież składać w wielkiej mierze, chyba nawet w większości, z Pasztunów. Oni przejdą na stronę swych plemiennych braci, co już na niemałą skalę dzieje się w sąsiednim Pakistanie...

Źródło: Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, dostępny w internecie: tygodnikprzeglad.pl.

Trzeba przyznać, że sytuacja w Afganistanie jest jedną z najbardziej skomplikowanych na świecie, a międzynarodowe zaangażowanie zdaje się nie tylko nie pomagać, ale wręcz przyczyniać się do utrwalania trudności tego regionu.

Słownik

konflikt zbrojny

rodzaj przemocy zbrojnej polegającej na dążeniu do osiągnięcia celów państwa (koalicji, grupy społecznej) przez wzajemne działania zbrojne przy użyciu sił zbrojnych lub zorganizowanych i uzbrojonych grup; w odróżnieniu od wojny, która toczy się między

dwoma lub więcej państwami, w konflikcie zbrojnym udział mogą brać również uczestnicy niepaństwowi

atak terrorystyczny

użycie siły lub przemocy fizycznej przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i wymuszenie na danej grupie ludności lub państwie ustępstw w drodze do realizacji określonych celów

trybalizm

tendencja do utrzymywania się podziałów i odrębności grup przednarodowych, plemiennych, etnicznych, opierającą się na zasadach „genetycznej” lojalności

watażka

dowódca watahy, czyli zbrojnej grupy ludzi, czeredy, często o charakterze rozbójniczym

talibowie

fundamentalistyczne ugrupowanie islamskie (sunnickie), powstałe we wrześniu 1994 w Kandaharze w Afganistanie

protektorat

jedna z form zależności politycznej, w której państwo posiadające własny ustrój uzależnione jest w swej polityce od państwa silniejszego (protektora)

mudżahedini

bojownicy uczestniczący w ruchu religijnym, społecznym lub wyzwolenicznym w krajach muzułmańskich lub zamieszkanym przez muzułmanów

sankcje gospodarcze

restrykcje nałożone na gospodarkę jednego lub kilku krajów przez inne państwa

misja pokojowa

operacje wojskowe zapobiegania, ograniczania, łagodzenia i zakańczania działań wojennych między państwami albo wewnątrz państwa poprzez interwencję strony trzeciej na rzecz pokoju, zorganizowaną i kierowaną przez organizację międzynarodową przy użyciu personelu wojskowego, policyjnego i cywilnego do przywrócenia i utrzymania pokoju

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Przeanalizuj oś czasu przedstawiającą przebieg konfliktów na terytorium Afganistanu. Wybierz wydarzenie, które wywarło na tobie największe wrażenie. Uzasadnij krótko swój wybór.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uporządkuj wydarzenia chronologicznie:

Zrzucenie „matki wszystkich bomb” na cele w Afganistanie

Rządy króla Mohammada Zahera Szaha

Początek misji ISAF

Afganistan republiką

Początek rządów talibów

Afganistan brytyjskim protektoratem

Zabicie Osamy bin Ladena

Sowiecka interwencja w Afganistanie

Ćwiczenie 2

Dopasuj pojęcia do definicji:

ISAF

Międzynarodowa Siła Wsparcia Bezpieczeństwa, wojskowe siły operacyjne wystawione głównie przez państwa członkowskie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, zajmujące się utrzymaniem pokoju w Afganistanie

Talibowie

prawo normujące życie wyznawców islamu

Pasztuni

rodzaj nieprzezroczystego przykrycia głowy, noszonego dodatkowo oprócz chusty przez muzułmanki przestrzegające purdah (praktyka polegająca na umożliwieniu publicznej obserwacji kobiety)

Burka

główna grupa etniczna Afganistanu (uważająca się za jedyną ludność rdzennie afgańską) oraz jedna z głównych grup etnicznych Pakistanu

Szariat

fundamentalistyczne ugrupowanie islamskie (sunnickie), powstałe we wrześniu 1994 w Kandaharze w Afganistanie

Ćwiczenie 3

Źródło: TUBS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 4

Przeanalizuj źródła i wykonaj ćwiczenie.

Źródło I

Tabela 2			
Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?			
Zainteresowanie polityką	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	31	66	3
Średnie	18	79	3
Małe	15	83	2
Brak	9	83	8
Tabela 3			
Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?			

Tabela 3

Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO
w Afganistanie czy też nie?

	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
Potencjalne elektoraty	w procentach		
PO	22	75	3
PiS	16	83	1
SLD	17	83	1
Niezamierzający głosować	13	84	3

Rozstrzygnij, czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Badani, którzy śledzą bieżące wydarzenia i interesują się polityką, częściej niż pozostali wyrażają poparcie dla udziału Polski w misji stabilizacyjnej w Afganistanie.	☐	☐
Wśród osób deklarujących średnie lub duże zainteresowanie polityką dominuje sprzeciw wobec polskiej obecności wojskowej w Afganistanie.	☐	☐

Zdanie	Prawda	Fałsz
Dezaprobatą udziału polskich sił zbrojnych w tej operacji NATO jest niezależna od deklarowanych poglądów politycznych.	☐	☐

Tekst źródłowy do zadań 5-7.

((Katarzyna Hołdak, Anna Konarzewska

Afganistan, Irak, Czad – co mamy z misji? Bilans zysków i strat. Perspektywy

Partycypacja w działaniach stabilizacyjnych pod egidą ONZ, NATO, UE i USA jest świadectwem troski i poczucia odpowiedzialności Polski za wnoszenie wkładu w pokój i bezpieczeństwo globalne. Zagrożenia asymetryczne, m.in. terroryzm, proliferacja broni masowego rażenia czy istnienie „państw upadłych”, nakładają się, przenikają i oddziałują wzajemnie, stwarzając nowe wyzwania dla bezpieczeństwa międzynarodowego. Polska stoi na stanowisku, że niestabilności pojawiające w innych częściach świata, zwłaszcza tam, gdzie mamy do czynienia z organizacjami terrorystycznymi, ruchami ekstremistycznymi i fundamentalistycznymi oraz przestępczością zorganizowaną (handlem ludźmi, bronią, narkotykami itd.), mogą w szybkim tempie rozprzestrzeniać się, a tym samym przenikać do Europy i wpływać na poziom bezpieczeństwa kontynentu. Niezbędna jest więc pomoc społeczności międzynarodowej, przede wszystkim wysoko rozwiniętych państw członkowskich UE i NATO, czyli organizacji, których Polska jest aktywnym i solidarnym członkiem, we wspieraniu mechanizmów propaństwowych i procesów demokratycznych w regionach kryzysowych.

Źródło: Katarzyna Hołdak, Anna Konarzewska, *Afganistan, Irak, Czad – co mamy z misji? Bilans zysków i strat. Perspektywy*, dostępny w internecie: bbn.gov.pl [dostęp 16.12.2019 r.].

Ćwiczenie 5

Wskaż, jakie wartości przyświecają polskim decydom wysyłającym polskie siły zbrojne na międzynarodowe misje.

Ćwiczenie 6

Wskaż, jakie argumenty, poza kwestią wartości, przemawiają za polskim zaangażowaniem w misje wojskowe w regionach takich, jak Afganistan.

Wyjaśnij pojęcia użyte w tekście źródłowym.

1. działania stabilizacyjne

2. zagrożenia asymetryczne

3. ruchy ekstremistyczne

4. fundamentalizm

5. proliferacja broni masowego rażenia

6. państwa upadłe

7. przestępczość zorganizowana

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 116. Sejm decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i o zawarciu pokoju. Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent Rzeczypospolitej.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

“ **Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa**

Art. 2. W rozumieniu ustawy:

1. użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:

a) konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych,

b) misji pokojowej,

c) akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom;

2. pobyt Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:

a) szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych,

b) akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych; przepisu tego nie stosuje się do akcji ratowniczych regulowanych przepisami o ratownictwie na morzu,

c) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Art. 3. 1. O użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa postanawia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek:

1. Rady Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 1 lit. a i b;

2. Prezesa Rady Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 1 lit. c.

Źródło: Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 16.12.2019 r.].

Wskaż, kto decydował w kwestii wysłania polskich sił zbrojnych do Afganistanu i wyjaśnij, powołując się na odpowiednie przepisy prawne, dlaczego.

Przeanalizuj dane statystyczne dotyczące polskiej obecności wojskowej w Afganistanie i wykonaj polecenie.

Tabela 7	Wskazania respondentów według terminów badań							
Czy obawia się Pan(i), że udział polskich żołnierzy w operacji militarnej w Afganistanie może spowodować ataki terrorystyczne fundamentalistów muzułmańskich w naszym kraju?	XI 2007*	IV 2008*		IX 2008		XI 2010		
	w procentach							
Nie obawiam się	7	27	5	33	9	33	8	35
Raczej się nie obawiam	20		28		24		27	
Raczej się obawiam	48	65	45	57	48	60	45	56
Bardzo się obawiam	17		12		12		11	
Trudno powiedzieć	8		10		7		9	

Rozstrzygnij, czy w latach 2007–2010 obawy Polaków dotyczące możliwości ataków terrorystycznych fundamentalistów muzułmańskich w Polsce w związku z naszym zaangażowaniem w międzynarodowych misjach wojskowych wzrosły. Uzasadnij swoją odpowiedź, przytaczając odpowiednie dane liczbowe.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Rabiega

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Wojny w Afganistanie

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

XIII. Ład międzynarodowy. Uczeń:

12) przedstawia konflikty międzynarodowe i etniczne w XXI wieku na obszarze Środkowego i Dalekiego Wschodu; lokalizuje je i wyjaśnia ich przyczyny i konsekwencje;

XV. Polska polityka zagraniczna. Uczeń:

6) porównuje i ocenia relacje Rzeczypospolitej Polskiej z wybranymi państwami pozaeuropejskimi na podstawie samodzielnie zebranych informacji;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje główne źródła konfliktów na terytorium Afganistanu;
- charakteryzuje najważniejsze konflikty zbrojne w historii Afganistanu;
- rozważa możliwości wprowadzenia pokoju na tych terytoriach.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- dyskusja;
- oś czasu;
- analiza materiałów źródłowych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy wszystkie hasła, które uczniom kojarzą się z Afganistanem. Uczniowie, podając swoje propozycje, wyjaśniają, skąd pochodzą ich skojarzenia.
2. Uczniowie zapoznają się z tekstem bazowym zawierającym fragmenty felietonu Wojciecha Giełżyńskiego o Afganistanie. Następnie wracają do burzy mózgów, by uzupełnić informacje o Afganistanie. Burza mózgów ponownie przebiega z zasadą, że każde skojarzenie zapisywane na tablicy należy wyjaśnić.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się przez chwilę wstępnie samodzielnie z osią czasu i każdy z nich wybiera element, który z jakiegoś powodu przykuł jego uwagę i zapoznaje się z nim dokładniej. Następnie nauczyciel wyświetla kolejne elementy osi czasu na tablicy interaktywnej, a uczniowie omawiają wybrane elementy – wskazując za każdym razem również powody, dla których wybrali ten element.
2. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne 5-8. Po krótkim czasie przeznaczonym na samodzielne rozwiązanie ćwiczenia chętni/wybrani uczniowie odczytują swoje rozwiązania, a pozostali decydują, czy są one prawidłowe.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie samodzielnie rozwiązują i sprawdzają ćwiczenia interaktywne 1-4.

2. Uczniowie dyskutują w trzech grupach:

Czy pokój w Afganistanie jest możliwy?

Czy społeczność międzynarodowa powinna angażować się w sytuację w Afganistanie?

Czy Polska powinna być częścią misji międzynarodowej w Afganistanie?

Po czasie przeznaczonym na dyskusję w grupach, każda z nich przedstawia najciekawsze argumenty, jakie pojawiły się w dyskusji i wnioski, do jakich doszła grupa.

Praca domowa:

Wyobraź sobie, że uczestniczysz w debacie parlamentarnej poprzedzającej podjęcie decyzji o wysłaniu naszych żołnierzy do Afganistanu. Przygotuj przemówienie, w którym swoje stanowisko dotyczące naszego uczestnictwa w misji.

Materiały pomocnicze:

Wojciech Giełżyński, *Afganistan – państwo dziwoląg*, tygodnikprzeгляд.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Linie chronologiczną uczniowie mogą wykorzystać, przygotowując się do lekcji powtórkowej.